

Серафимовка 1-се урта мәктәбе

**Әсәдуллина Гүзәл Әхәт кызы
юғары категориялы
башкорт теле һәм әзәбиәте укытыусыһы**

Оҫталык класы

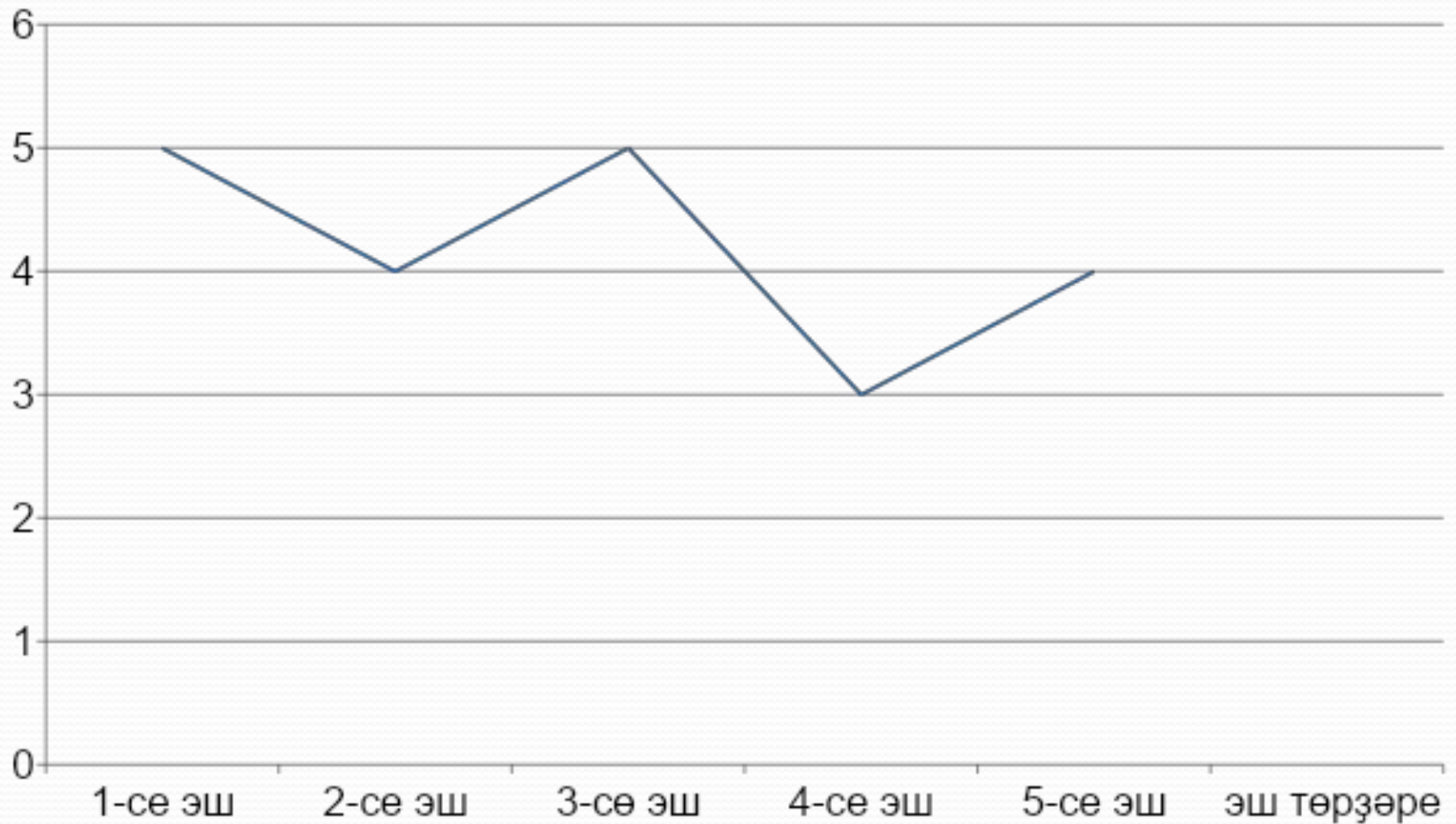
● тема:

● **Дәрестә кылым
ялғаузарын өйрәнеү**

Блоклап укытыузың отошло яктары:

- Грамматик материалды бер урынға йыя;
- Укыусының логик фекерләүен үстерә;
- Тикшереү эшен, үз аллы белем алыузы дөйөмләштерә;
- Укыусының шәхси мөмкинселектәрен исәпкә алып баһаларға ярзам итә;
- Иң мөһиме - үзаллылыкты үстерә.

баһалау

Проблема:

- **КЫЛЫМ ЯЛҒАУЗАРЫН
ҺӨЙЛӘМДӘ НИСЕК ДӨРӨС
ИТЕП КУЛЛАНЫРҒА
ӨЙРӘТЕРГӘ?**

	Үткән заман (прошедшее время)	Хәзерге заман (настоящее время)	Киләсәк заман (будущее время)
Ялгауза р (оконча -ния)	-ны-не, -ды-де, - җан-җән -зы-зе, - кан-кән -ты-те,	-й, -а, -ә	-р, - сак-сәк -ыр, - асак-әсәк -ер
Берлек һан (единственное число)			
1 зат Мин(я)	-м -мын -мен	-м -ым -ем	-мын -мен
2 зат Һин(ты)	-ң -һың -һең	-һың -һең	-һың -һең
3 зат Ул(он, она)	-	-	-
Күплек һан (множественное число)			
1 зат Без(мы)	-к - быз -к - без	-быз -без	-быз -без
2 зат Һез(вы)	-ғыз -һығыз -геz -һегез	-һығыз -һегез	-һығыз -һегез
3 зат Улар (они)	-лар - дар -ләр - дәр	-зар-зәр, -лар-ләр	-зар -тар -зәр -тәр

Кылымдарзың һанын, затын, заманын билдәлә:

Укы**й**

Укы**й**ым

Укы**ны**

Укы**ны**лар

Укы**р**

укы**р**быз

Кылымдарзың һанын, затын, заманын билдәлә:

- Укы+й – хәзерге заман; 3-сө зат; берлек һан;
- Укы+ны – үткән заман; 3-сө зат; берлек һан;
- Укы+р – киләсәк заман; 3-сө зат; берлек һан;
- Укы+й+ым – хәзерге заман; 1-се зат; берлек һан;
- Укы+ны+лар – үткән заман; 3-сө зат; күплек һан;
- Укы+р+быз – киләсәк заман; 1-се зат; күплек һан;

Кылымдарға ялғаузар кушып

Яз:

- Без укы**й**...
- Ын укы**й**...
- Мин укы**й**...
- Мин яз**ы**р...
- Һез яз**а**...

Кылымдарға ялғаузар

кушып яз:

- Без укы**й** + **быз**
- Ин укы**й** + **һың**
- Мин укы**й** + **ым**
- Мин укы**р** + **мын**
- Һез укы**й** + **һығыз**

Ялғаузар куш һәм руссаға тәржемә ИТ:

- **Укы** (хәзерге заман; 1-се зат; күшлек һан);
- **уқы** (хәзерге заман; 1-се зат; берлек һан);
- **уқы** (киләсәк заман; 3-сө зат; берлек һан);

Ялғаузар куш һәм руссаға тәржемә ит:

● Укы + й + быз

● Мы читаем

● укы + й + ым

● Я читаю

● укы + р

● Он прочитает

Хаталарын тап:

● Укыбызй

● укымый

● укыһыңр

● укыбызр

«Көттөрмә» уйыны

- укырбыз
- укырмын
- укыны
- укый
- укыған
- Укыйым
- укының

тест

- 1. **читаем** һүзенең тәржемәһен тап:
  - а) Без укырбыз
  - б) Без укынык
  - в) Без укыйбыз
- 2. **килдек** һүзенең тәржемәһен тап:
  - а) они пришли
  - б) мы пришли
  - в) мы придем

3. **Я прочитал эту книгу.**

а) Мин был китапты укырмын.

б) Мин был китапты укыным.

в) Мин был китапты укыйым.

4. **Дети играют на улице.**

а) Балалар урамда уйнарзар.

б) Балалар урамда уйнанылар.

в) Балалар урамда уйнайзар.

5.Дөрөс ялғау куш:

Без был китапты укып сыкты...

а) – **быз**

б) – **дар**

в) – **к**

Яуабыңды тикшер:

● 1 - В

● 2 - Б

● 3 - В

● 4 - В

● 5 - В

***Иҫтибарығыз өсөн
рәхмәт!***